

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Αθήνα, 3 Απριλίου 2014

Παρατηρήσεις επί σχεδίου νόμου «Οργάνωση της νομικής μορφής των θρησκευτικών κοινοτήτων και των ενώσεων τους στην Ελλάδα»

Ο Υπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων έθεσε πρόσφατα σε δημόσια διαβούλευση σχέδιο νόμου για την «οργάνωση της νομικής μορφής των θρησκευτικών κοινοτήτων και των ενώσεων τους στην Ελλάδα» (<http://www.opengov.gr/ypepth/?p=1875>). Επί του σχεδίου αυτού, η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, επισημαίνει τα ακόλουθα:

Στη νομοθετική αυτή προσπάθεια, το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων ουδόλως αξιοποιεί προγενέστερη πλήρη επεξεργασία σχεδίου νόμου της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου για τις σχέσεις Πολιτείας και θρησκευτικών κοινοτήτων που έχει εκπονηθεί ήδη από το έτος 2006 (http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/thriskeutikh_eleutheria/state_church_relations_2006.pdf). Επισημαίνεται ότι η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου είναι το αρμόδιο θεσμικό όργανο για τη διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής σε θέματα δικαιωμάτων του ανθρώπου, λειτουργεί υπό τον εκάστοτε Πρωθυπουργό και στην σύνθεσή του μετέχει εκπρόσωπος του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Επί της ουσίας, το προτεινόμενο Σχέδιο Νόμου έχει τόσες κακοτεχνίες και προβληματικές διατάξεις που, αν τελικώς ψηφισθεί από την Βουλή, περισσότερα προβλήματα θα δημιουργήσει παρά θα επιλύσει. Ειδικότερα: Το Σχέδιο Νόμου αγνοεί τον οικουμενικό χαρακτήρα των θρησκειών (μονοθεϊστικών ή πολυθεϊστικών, παραδοσιακών ή μη) και αναδεικνύει ως υποκείμενο των ρυθμίσεών του τις τοπικές (ούτε καν εθνικές) θρησκευτικές κοινότητες. Επί των ειδικών ζητημάτων, παρατηρούνται τα ακόλουθα:

Κατ' αρχάς, ο ορισμός της έννοιας της θρησκευτικής κοινότητας του Σχεδίου Νόμου (άρθρο 1) δεν συνάδει με την ΕΣΔΑ διότι περιορίζει αδικαιολόγητα το δικαίωμα συλλογικής άσκησης της θρησκευτικής ελευθερίας στους κατοίκους «καθορισμένης γεωγραφικής περιοχής». Εκτός αυτού αγνοεί κάθε κοινωνική και ιστορική παράμετρο της θρησκευτικής πίστης και της οργανωμένης άσκησης της, με συνέπεια να είναι εντελώς αντιεπισημονικός.

Δεύτερον, σύμφωνα με την Αιτιολογική του Έκθεσης (σελ. 10), επιδιώκει, δήθεν, να ομογενοποιήσει την νομική προσωπικότητα των θρησκευτικών κοινοτήτων (αυτοχαρακτηρίζεται «ευρύχωρος» νόμος), στην πράξη ωστόσο, διαμορφώνει ένα πλαίσιο διαφορετικών ταχυτήτων για τις θρησκευτικές κοινότητες και τη λειτουργία τους. Είναι ενδεικτικό ότι επιτρέπει κατ' αρχήν σε τρεις εκ των υφιστάμενων θρησκευτικών κοινοτήτων (την Εκκλησία της Ελλάδος, τις

Ισραηλιτικές Κοινότητες και τις Μουσουλμανικές Κοινότητες) να διατηρήσουν τα μέχρι σήμερα καθεστώτα τους (άρθρο 16 του Σχεδίου). Ωστόσο, αναρωτιέται κανείς: ποιά είναι το υφιστάμενο νομικό καθεστώς των Μουσουλμανικών κοινοτήτων; Είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, όπως οι άλλες δύο κοινότητες; Από ποιά διάταξη νόμου προκύπτει αυτό; Και περαιτέρω: γιατί απουσιάζει από τον συγκεκριμένο κατάλογο η Καθολική Κοινότητα, το νομικό καθεστώς της οποίας έχει αναγνωρισθεί με απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου; Τέλος δε, το Σχέδιο Νόμου, προβλέπει ευνοϊκές διατάξεις για την αναγνώριση, υπό το καθεστώς που το ίδιο επιδιώκει να εισάγει, άλλων υφιστάμενων Εκκλησιών (Αγγλικανική, Αιθιοπική, Ευαγγελική, Κοπτοθόρδοξη και Αρμενική). Πώς δικαιολογείται δικαιοπολιτικά αυτή η –δεύτερη κατά σειρά– διαφοροποίηση και, τέλος πάντων, σε τι έγκειται εν τέλει η προσπάθεια της ομογενοποίησης της νομοθεσίας;

Τρίτον, το ίδιο πράττει και για την ίδρυση των χώρων λατρείας: δεν καταργεί το ισχύον νομικό πλαίσιο της δικτατορίας Μεταξά, που έχει πολλάκις επικριθεί από το Δικαστήριο του Στρασβούργου, αλλά παράλληλα νομοθετεί και άλλο – παράλληλο– πλαίσιο για εκείνες τις θρησκευτικές κοινότητες που, τελικώς, θα υπαχθούν στον νέο νόμο (σελ. 11 της Αιτιολογικής Έκθεσης και άρθρο 9 του Σχεδίου Νόμου).

Τέταρτον, επεμβαίνει αδικαιολόγητα στην αυτοδιοίκηση των θρησκευτικών κοινοτήτων, προβλέποντας ρητά τον τρόπο διοίκησής τους (τους υποχρεώνει να μετέχει αναγκαστικά ο θρησκευτικός λειτουργός στη διοίκηση του νομικού προσώπου(!), άρθρο 8 του Σχεδίου Νόμου) μη λαμβάνοντας υπόψη πιθανές διδασκαλίες και παραδόσεις των εν λόγω κοινοτήτων ή τη διάκριση πνευματικής και διοικητικής εξουσίας, έχοντας προφανώς κατά νου το Ορθόδοξο πρότυπο κατά το οποίο ο πνευματικός ηγέτης πρέπει να είναι και διοικητικός.

Πέμπτον, θέτει, ως ανυπέρβλητο εμπόδιο για την σύσταση θρησκευτικών νομικών προσώπων, την αίτηση τουλάχιστον τριακοσίων πιστών (άρθρο 2 Σχεδίου Νόμου), όταν το Συμβούλιο της Επικρατείας έχει νομολογήσει ότι για την ίδρυση χώρων λατρείας επαρκούν επτά πιστοί (ΣτΕ 1842/1992) και βεβαίως αγνοώντας ότι η θρησκευτική πίστη δεν μετράται με αριθμούς, με συνέπεια να είναι προφανέστατος ο σκοπός του εν λόγω ορίου. Επιπλέον, ορίζοντας ως αίτιο διάλυσής του την ανήθικη ή την ενάντια προς τη δημόσια τάξη λειτουργία του (άρθρο 10, παράγραφος γ), αφήνει ανοιχτό το πεδίο για αυθαίρετους ορισμούς περί ηθικού και μη ηθικού, παρέχοντας απλόχερα στην Ορθόδοξη Εκκλησία -και όχι μόνο- το δικαίωμα να καλλιεργεί κατά το δοκούν ηθικούς πανικούς και το κράτους να προστρέχει ως προστάτης της ηθικής τάξης.

Κοντολογίς, για ακόμα μια φορά βρισκόμαστε αντιμέτωποι με ένα σχέδιο νόμου κατώτερο των περιστάσεων και δέσμιο ενός «ελληνοχριστιανικού συντηρητισμού», το οποίο αντιμετωπίζει την ελεύθερη εκδήλωση θρησκευτικών και άλλων πεποιθήσεων ως διακινδύνευση της κοινωνικής συνοχής και τάξης και στην ουσία δεν προστατεύει, αλλά περιορίζει τη θρησκευτική ελευθερία την οποία θέτει υπό τον κρατικό έλεγχο. Στο πλαίσιο αυτό, η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου δεν θα κουραστεί να επισημαίνει ότι τα ζητήματα της

πλήρους θρησκευτικής ελευθερίας και της ρύθμισης των σχέσεων Πολιτείας και Εκκλησίας παραμένουν ακόμη στις εκκρεμότητες της μεταπολίτευσης.